PAN
POLSKA AKADEMIA NAUK

Komitet
Biologii Molekularnej
Komórki

PRZEWODNICZĄCA KOMITETU NAUKOWEGO

Magdalena Krzymowska

Dr hab. Prof. IBB PAN

Warszawa
3 listopada 2026 r.

RADA NARODOWEGO CENTRUM NAUKI

Niniejszy list jest owocem debaty Komitetu Biologii Molekularnej Komórki PAN w dniu 21 października 2026 r., w której udział wziął Pan Prof. dr hab. Tomasz Dietl, Przewodniczący Rady NCN. Mając na uwadze dobro nauki w Polsce, czujemy się w obowiązku wystosować stanowczy protest przeciwko najnowszym zmianom w regulaminach konkursowych.

Nasz najwyższy niepokój budzą następujące propozycje obostrzeń:

• Wprowadzenie ograniczenia do jednego wniosku na osobę na rok jako kierownika (z nielicznymi wyjątkami m.in. dla konkursów OPUS we współpracy LAP).

• Wymóg, by osoby ubiegające się o trzeci grant OPUS w ciągu dekady musiały wykazać się uzyskaniem grantu ERC lub przynajmniej złożeniem wniosku do ERC w ciągu ostatnich 5 lat.

Uzasadniając nasz sprzeciw, podkreślamy, że zmiany wprowadzone Uchwałą Rady Narodowego Centrum Nauki nr 73/2026 z dnia 10 września 2026 r. są niezwykle szkodliwe. Doprowadzą one do drastycznego obniżenia poziomu polskiej nauki i zatrzymają rozwój najsilniejszych, najprężniej działających zespołów badawczych. Badania naukowe wymagają ciągłości pracy, a odcięcie najbardziej efektywnych liderów od możliwości finansowania zdestabilizuje ich grupy, prowadząc do zjawiska "drenażu mózgów". Co więcej, drastyczne limity w składaniu projektów doprowadzą do patologii, takich jak zjawisko "kierowników zastępczych", opieranie wniosków na osobach, które spełniają wymogi formalne, aby wniosek złożyć, ale nie są rzeczywistymi pomysłodawcami i liderami proponowanych badań.

Przewodnicząca Komitetu

Magdalena.Krzymowska@pan.pl

Sekretarzyni Komitetu

Justyna.McIntyre@pan.pl

Jak wynika z danych przytoczonych podczas debaty, systemowy przymus aplikowania o granty ERC to pomysł szkodliwy i całkowicie chybiony. Polska już teraz przoduje w Europie pod względem liczby składanych najsłabszych wniosków do ERC, ocenianych w pierwszym etapie na notę "C". Przymusowe generowanie projektów z góry skazanych na odrzucenie rodzi ogromne marnotrawstwo czasu i energii. Wiąże się również z drastycznymi kosztami społecznymi i psychicznymi ponoszonymi przez badaczy, potęguje ogólną frustrację i dramatycznie pogłębia obserwowany już kryzys zdrowia psychicznego i nasili problem wypalenia zawodowego w środowisku naukowym. Ponadto, wymuszanie tego kroku ignoruje fakt, że i tak niemal jedna czwarta (23%) beneficjentów wielokrotnych grantów OPUS w panelach nauk o życiu (LS) samodzielnie aplikuje o środki z ERC.

Pamiętajmy o zasadniczej różnicy profili obu tych instytucji: podczas gdy w konkursach NCN promowane są ugruntowane projekty poparte obszernymi badaniami wstępnymi, ERC wspiera badania wysoce ryzykowne (przełomowe). Ocena projektów NCN powinna opierać się zatem wyłącznie na doskonałości merytorycznej wniosku, a nie wymuszonych i sztucznych zobowiązaniach do aplikowania do agencji europejskich bez uprzedniego zapewnienia strukturalnego wsparcia.

Rozwiązaniem obecnego kryzysu jest bezwzględna konieczność dążenia do podniesienia współczynnika sukcesu przyznawanych grantów do poziomu 25%. Cel ten należy osiągnąć przede wszystkim poprzez niezbędne zwiększenie ogólnego poziomu finansowania NCN. Proponujemy wydłużenie karencji dla najsłabiej ocenionych wniosków, ustalenie zależnej od dyscypliny maksymalnej wysokości środków w przyznawanych grantach lub wprowadzenie oddzielnych alokacji dla dwóch typów grantów w tym samym panelu. Oznaczałoby to dedykowanie niższej maksymalnej wysokości dofinansowania dla grantów o wysokim ryzyku i przełomowym charakterze oraz wyższego poziomu dofinansowania dla grantów o mniejszym ryzyku, popartych silnymi podstawami w postaci wyników wstępnych.

Szansą na zwiększenie finansowania nauki są także wspólne działania NCN i NCBiR zmierzające do wsparcia badań podstawowych o potencjale aplikacyjnym (TRL1 - TRL5), chociażby poprzez finansowanie projektów będących kontynuacją zakończonych projektów NCN.

Podsumowując, chcemy stanowczo stwierdzić, że jakiekolwiek sztuczne bariery, takie jak powiązanie możliwości aplikowania o granty NCN z przymusem wnioskowania do ERC, czy odgórne limity składanych projektów, są przeciwskuteczne. Zamiast podnosić jakość badań, prowadzą one wyłącznie do patologii i obchodzenia systemu. Apelujemy o wycofanie się ze szkodliwych limitów i powrót do polityki opartej na rzetelnej ocenie naukowego meritum.

List poparli:

Członkowie Komitetu Biologii Molekularnej Komórki PAN:

Prof. dr hab. Barbara Bilińska

Prof. dr hab. Maria Anna Ciemerych-Litwinienko

Prof. dr hab. Krzysztof Dołowy

Prof. dr hab. Jarosław Dziadek

Prof. dr hab. Maciej Figiel

Prof. dr hab. Marek Figlerowicz

Prof. dr hab. Iwona Fijałkowska

Prof. dr hab. Anna Filipek

Prof. dr hab. Marzena Gajęcka

Prof. dr hab. Wiesław Gruszecki

Prof. dr hab. Beata Hasiów-Jaroszewska

Prof. dr hab. Jacek Jaworski

Prof. dr hab. Leszek Kaczmarek

Prof. dr hab. Bożena Kamińska-Kaczmarek

Prof. dr hab. Elżbieta Kierzek

Prof. dr hab. Magdalena Klink

Prof. dr hab. Piotr Kozłowski

Dr hab. Justyna McIntyre, sekretarzyni KBMK

Prof. dr hab. Joanna Kruszewska

Dr hab. Magdalena Krzymowska

Dr hab. Marta Lenartowska

Prof. dr hab. Zbigniew Madeja

Prof. dr hab. Barbara Nawrot

Prof. dr hab. Dorota Nowak

Dr. hab. Łukasz Pułaski

Prof. dr hab. Jolanta Rędowicz

Prof. dr hab. Antoni Różalski

Prof. dr hab. Krzysztof Sobczak

Prof. dr hab. Kazimierz Strzałka

Prof. dr hab. Adam Szewczyk

Prof. dr hab. Zofia Szweykowska-Kulińska

Prof. dr hab. Marek Tchórzewski

Prof. dr hab. Grzegorz Węgrzyn

Prof. dr hab. Przemysław Wojtaszek

Prof. dr hab. Piotr Ziółkowski

Zaproszeni na posiedzenie KBMK goście:

Prof. dr hab. Agnieszka Chacińska

Prof. dr hab. Wojciech Dragan

Prof. dr hab. Ewa Łojkowska

Prof. dr hab. Marcin Nowotny

Prof. dr hab. Agata Starosta

Prof. dr hab. Maciej Żylicz

List wyraża poglądy Komitetu Naukowego Polskiej Akademii Nauk i nie powinien być utożsamiany ze stanowiskiem Polskiej Akademii Nauk